

SVÆRHEDSGRAD

Det er ikke svært. Hvis du vil gøre det ekstra let for dig selv, kan du købe ben i stedet for at bygge selv.

LET

SVÆRT

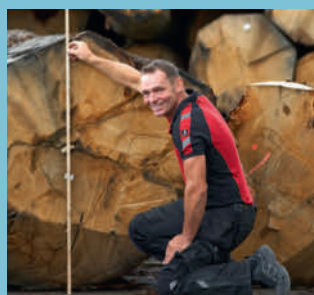
TIDSFORBRUG

1-2 dage

PRIS

Cirka 6500 kroner

De største egekævlér har en diameter på ca. 1 m, inden de bliver savet op.

EGEPLANKER DIREKTE FRA SAVVÆRKET

Der er kun fem savværker i Danmark, der saver i hårdt træ. **Vi tog på besøg på et af dem, da det skulle save egetræ, og fandt de smukke planker til bordet.**

Kæmpe træstammer i forskellige tykkelser ligger stablet på den store plads foran Hvalsø Savværk i Sydsjælland – et af de fem savværker i

Danmark, der saver i hårdt træ som fx bøg og eg. Langt det meste træ (90 pct.), der skæres op, er bøgetræ, som primært kommer fra de

danske statsskove på Sjælland. Men i dag skal der saves i eg, og vi er på besøg for at se, hvordan plankerne til vores bord egentlig bliver til.

En af savværkets 25 ansatte, Arne, er ansat alene til at udvælge træer i skovene. Han går ikke altid efter de lige stammer, for de

PLANKEBORD I TOPKLASSE

**VÆLG SELV TRÆET PÅ SAVVÆRKET
OG SE HVORDAN DU BYGGER**

Drømmen om det ultimative havebord kan sagtens blive til virkelighed! Hvis du finder et par flotte egeplanker på det lokale savværk, kan du bygge **et rustikt bord, der tåler at stå ude året rundt.**

Ingen har et plankebord som Henrik og Susanne! Plankerne er nøje valgt ud – ingen knaster og smukke åretegninger – og med en glat og silkeblød overflade på det ellers hårde egetræ.

Hvis du ønsker dig et plankebord til terrassen, er det ikke ligegyldigt, hvilken træsort du vælger. Men det behøver ikke at være dyre, eksotiske træsorter om fx teak. Vores hjemlige eg er hård og meget robust og kan også bruges udendørs med den rette overfladebehandling. Du kan selvfølgelig også bygge et plankebord til indendørs brug, så behøver du ikke at tænke på, hvordan træet reagerer på regnvej, kulde, varme og sol.

Vi tog til det lokale savværk, hvor det er muligt selv at vælge træet til et plankebord. Det findes både i forskellige bredder, længder og tykkelser. Vi har valgt at bygge et bord af tre planker, hvor den midterste har to lige sider, og de yderste kun en lige side og en yderkant, der er naturlig, for at fremhæve det rustikke look. Benene har vi selv bygget, også af egetræ, men du kan også vælge blot at samle plankerne og lave en bordplade, som du lægger på et par bukke. Vær forberedt på, at det bliver tungt, hvis du vælger egetræ. Vores bord af 50 mm tykke planker vejer 80 kg!

Uanset om dit bord skal stå inde eller ude, er det vigtigt, at du behandler overfladen, så den bliver modstandsdygtig. □

træer er dyrest, så rent økonomisk kan det godt betale sig at gå efter træer med lidt krumning, der er lidt billigere.

Træerne bliver typisk fældet i løbet af vinteren, hvor de står uden løv. Siden bliver de kørt hen til savværket, hvor de

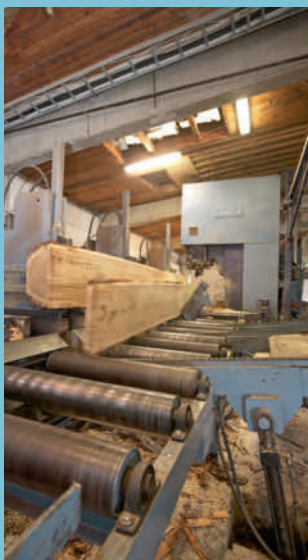
store kævler ligger og venter på at blive skåret op i mindre stykker, som savværkets store sav kan håndtere og save op i skiver til planker og brædder.

Da den nuværende direktør Martin Nyrop-Larsen overtog savværket fra

1935 for 22 år siden, gennemgik det en modernisering for at kunne klare sig i en hård konkurrence. Moderniseringen betød bl.a., at det fik en ny sav til 5 mio. kr. Den er kæmpestor og styres fra et lille rum fyldt med teknik af en enkelt mand, >>>

Træstammerne er savet op i mindre stykker og køres ind til den store sav med truck.

Savværkets store sav kostet 5 mio. kr. og kører hele dagen.

Så snart træstammerne er savet op, bliver plankerne suget op med trykluft og klodset op med det samme for at sikre, at de ikke "slår" sig.

>>> der med et joysticklignende håndtag kan håndtere de ca. 3,5 meter lange kævler.

Ny klinge hver dag

Klingen skal indstilles til den træsort, den skal skære i. I dag skal den save i eg, og det er hårdt arbejde, så klingen kan kun save én dag. Når det er fyraften, bliver den afmonteret. Savværket har sit eget værksted med en smed, der sliber og reparerer klingerne, så der er en ny, skarpsleben klinge klar til næste dag. Foran den store klinge sidder

en lille klinge, der fjerner småsten og andre "urenheder". Den forebygger, at den store klinge går i stykker og skal skiftes midt i det hele.

Sikkert æder saven sig gennem den store kævle. Lyden hviner i ørerne. En stor skive egetræ falder ned på metalrullebåndet med et brag, mens duften af nysavet træ rammer næsen. Skiven bliver placeret på birketræslister øverst på stablen af alle de andre nysavede skiver. De bliver klodset op helt fra starten for at sikre, at de bliver lige.

Det nysavede træ er klamt og fugtigt på overfladen. Både eg og bøg er svært at tørre, fordi det er hårdt og "tæt".

Træet kræver lang tørretid

Det "holder" på vandet og kræver en særlig efterbehandling, for at træet tørrer ordentligt til en fugtighed på under 10 pct. Først står det i store, åbne tørrehaller i et år. Siden flyttes det ind i særlige tørrestuer, hvor luftfugtighed og temperatur kan reguleres, alt efter træsorten. Efter 2-3 uger her er træet tørt og klar

Træet tørrer i en stor hal på paller med lister imellem skrivelserne.

til salg. Og det er blandt det træ, vi går på jagt efter de planker, der har de smukkeste åretegninger. □

Plankerne afbarkes og slibes

1

Afbark plankerne med et skarpt stemmejern, som køres langs siden. Vær opmærksom på at dreje stemmejernets skærende side udad, hvis planken buer, så du ikke laver hakker. Det giver mere slibearbejde.

2

Slib kanterne med en excentersliber, og lad den følge træets struktur. Slib i flere omgange, og giv dig god tid. Her kan du virkelig kæle for detaljen. Start med korn 60-80, og slut med 120. Bevæg hele tiden sliberen.

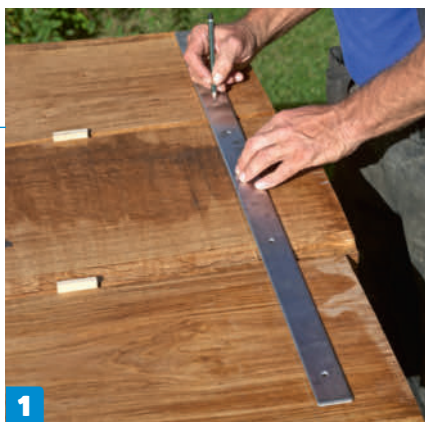
3

Olier bagsiden og siderne af plankerne, inden de samles. Kør først træet over med en fugtigt bomuldsklud. Det "åbner" træet, så det bedre tager imod olien. Når det er tørt, smøres olien på med en grydesvamp.

Lad olien sidde i 10-15 min., inden du fjerner evt. overskydende olie med en tør klud.

Plankerne samles med skinner

Plankerne samles med skinner af rustfrit stål, som monteres på bagsiden. De kraftige skinner er oprindeligt tænkt som bundskinner til branddøre, men de kan købes i løs vægt i trælasten. De er ideelle, fordi de er meget stærke, men næsten intet fylder. Det er vigtigt, at du monterer stærke skinner på plankernes bagside. Dels holder de plankerne sammen, men de tager også spændingerne ud af træet og forhindrer det i at slå sig, så plankerne kommer til at ligge lige.

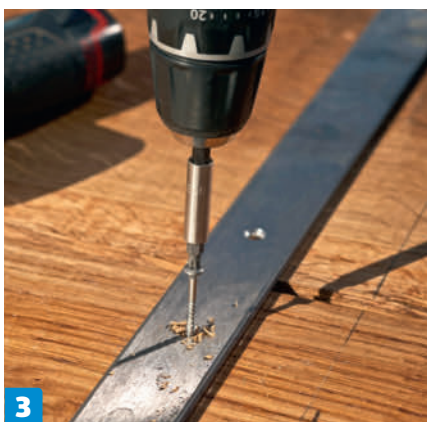

Mål op til skinner på bagsiden af bordet.

Her skal placeres tre skinner, en i hver ende og en på midten. Husk at lægge afstands-klodser mellem plankerne, så mellemrum-mene har ens størrelse, fx 9 mm.

Her bores ekstra huller i skinnerne, så der kan sættes to skruer i hver planke. Det er vigtigt, da skruerne tager spændingen af træet, så du ikke risikerer, at plankerne flækker. Brug bor af rustfrit stål.

Skrú skinnen fast med 4,5 x 50 mm skruer i den ene ende. Bor først for med et 3 mm bor. Egetræ er meget hårdt, så boret må trækkes op flere gange for at bore ordentligt. Skru langsomt, så skruen ikke knækker.

Den sidste skinne sættes fast i den anden ende. Det kan være nødvendigt at skille plankerne ad med et koben for at få plads til afstandsklodserne.

Bordbenene bygges af egetræ

Benene bygger vi af egetræsstolper, 90 x 90 mm. Inden du saver til og går i gang med at samle, er det en god ide at lave en prøveoplægning, så du kan vende evt. grimme sider indad.

Benene består af en vandret del og to lodrette dele med skrå snit i hjørnerne til en flot smigsamling. Nederst stives benene af med en tværstiver.

Monteringen til bordpladen foregår med vinkelbeslag og trekanter, der saves til på kap/geringssaven. Det giver en stærk konstruktion.

Skær stolperne til, så du kan samle benene. Du kan lave et lige snit (A) eller skære stolperne skråt (B), så du får den mere elegante smigsamling, som vi vælger her. Stolperne skæres til på en kap/geringssav.

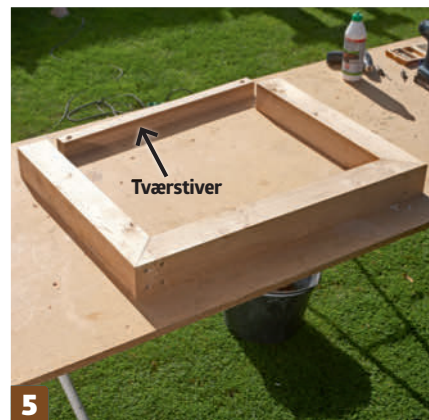
Bor for til skruehullerne med et 6 mm bor. Der skal være to par skruehuller. Det første par placeres 3 cm fra den yderste kant, det næste par 7 cm fra kanten og 2 cm fra siderne. Hullerne undersænkes.

Sæt smigsamlingen sammen, og bor for gennem de forberede huller ned i selve benene. Hold godt sammen på delene, mens du borer. Smør bagefter udendørs trælim på den skrå flade, inden du skruer fast.

Saml benene med skruer. Du skal bruge to sæt lange udendørs skruer til smigsamlingen, to 5 x 100 mm skruer og to 6 x 150 mm. Skru forsigtigt, så du undgår, at den lodrette del "skrider forbi" den vandrette.

Monter en tværstiver mellem benene. Tværstiveren fastgøres forneden 10 cm fra benenes underkant. Mål afstanden mellem benene lige under den vandrette del, så du får den reelle afstand.

Tværstiveren fastgøres med 5 x 70 mm skruer. Den skal også limes fast med udendørs trælim. Når benene er samlet, er det en god ide at køre en tur igen med excentersliberen, mest på samlingen.

Monter benene. Først med vinkelbeslag, der fastgøres med 5 x 40 mm skruer. De sikrer, at benene ikke kan gå udad. På ydersiden placeres en trekant, der forhindrer benene i at gå indad. Husk igen at bore for.

Olier benene, når du har gjort dem fast. Her kan du se, at benene er placeret helt op ad metalskinnen. Vinkelbeslag og trekant er placeret på den anden side.

Bordpladen saves til og olieres

Plankerne er ikke lige lange, derfor skal de skæres til på længden, når du har sat benene på. Det gør du nemmest og med det flotteste resultat, hvis du bruger en rundsav med føringsskinne.

Overfladebehandlingen af bordpladen er vigtig, specielt når dit bord er til udendørs brug. Vi har valgt en olie beregnet til gulve, Bona Decking Oil. Den kan ikke købes i byggemarkedet, men fås gennem en gulvforhandler, og giver en meget stærk overflade.

Sav bordpladen til, når du har vendt bordet rundt. Lav et lige snit med en hobbykniv, placer føringsskinnen til rundsaven 1 mm fra snittet og sav. Her saves i flere omgange og dybder, fordi træet er så hårdt.

Slib kanterne, når du har savet bordpladen til. Selv om du har gjort dig umage med at save, kan det ikke undgås, at træet bliver lidt flosset. På kanten har du bedst føling med det, hvis du har slibepapiret i hånden.

Olier bordpladen i flere omgange, til træet er mættet. Lad hvert lag stå et kvarters tid, inden det overflødig fjernes med en tør klud. Her bruges Bona Decking Oil. Du kan også vælge ædeltræsolie eller bivoks.

MATERIALER

Træsarten til fx et plankebord har betydning, når bordet er til udendørs brug. Du bør vælge en sort, der tåler vind og vejr godt. Det kan fx være ædeltræ som mahogni eller teak, der har et højt naturligt olieindhold og er meget vejrbestandige. Lidt billigere er det hjemlige egetræ, der også tåler vejret godt med en god overfladebehandling.

Du kan købe færdige stel til en bordplade, fx et krydsstel.

MATERIALER

Egetræ:

- 3 planker, 55 mm tykke, længde 2,6 m
- 2 stolper til ben, 90 x 90 mm, længde 2,4 m
- 2 tværstivere, 42 x 55 mm
- 4 trekanter (skæres af stolperne)

Desuden:

- 3 metalskinner, 5 mm tykke, 4 cm brede, længde 93 cm
- Skruer: 4,5 x 50, 5 x 40, 5 x 70, 5 x 100, 6 x 150, 6 x 180 mm
- Trælīm til udendørs brug
- Olie, her Bona Decking Oil

SPECIALVÆRKTØJ

- Rundsav med føringsskinne

Masser af muligheder for variation

Der er mange **alternative muligheder**, når du skal vælge bordplade og ben.

Du kan sagtens nøjes med at bygge bordpladen. Der findes mange "færdige" ben, du kan købe, og skrue fast til den. Du kan også købe et sæt bukke, som pladen blot lægges ovenpå.

Det er en god ide at tjekke den samlede højde på bordet, alt efter hvilken slags ben du vælger, så højden passer til stolene til bordet. Den samlede højde på det plankebord, vi bygger, er 74 cm.

Den helt lette måde: Køb et par bukke til bordet. Her fra Hay.